

Ole Thøgersen - en oplyst bonde

Af Villiam Mortensen, Lodbjergvej 54, Ørum, 7755 Bedsted

Ole Thøgersen

Ole Thøgersen, som er ophavsmand til den slægtssaga, der i den følgende artikel bringes uddrag af, blev født 18. marts 1836 i Nørgård i Helligsø, og han døde i Hurup 7. september 1929.

Ole Thøgersen blev gift 10. november 1865 med Ane Johanne Kristensen, Midholm ved Hundborg. I årene fra 1862 til 1908 drev han gården Oddersholm i Helligsø. Ane Johanne var uddannet mejerske, og der blev derfor i nogle år drevet gårdmejeri i den store kælder, som endnu ses på Oddersholm (egnens første vandmejeri, egnens første centrifuge). Oddersholm ejes nu af dattersønnen, den 86 årige Gustav Skriver. Man sagde om Ole Thøgersen, at han som landmand var 60 år forud for sin tid. I 1860erne byggede han en kostald, som endnu eksisterer på Oddersholm. Den er indrettet med fodergang, hvilket nok kan forbavse, byggetiden taget i betragtning. Ole Thøgersen var den første på egnen, som avlede roer samt hvidkløver, og hans selvbinder var den første, som kom til Helligsø. I 1860erne lavede Ole Thøgersen systematiske gødningsforsøg, og Gustav Skriver kan bevidne, at de dræn, som bedstefaderen lod udføre i marken med 1½ til 2 tommers drænrør fra Helligsø Teglværk, stadig fungerer tilfredsstillende. Gustav har i sin barndom hørt, at omegnens arbejdsfolk udførte gravearbejdet,

og ”ved middagstid kom konerne ned til drænfolkene og byttede deres våde skjorter”.

På skænken hos Ole Thøgersens oldebarn Leo Thøgersen, Horsfeld, står en pokal med indskriften: ”Med tak for landmandsbesøget på Oddersholm 24. august 1901.” Hvilken landboforening, der var på besøg hos Ane Johanne og Ole Thøgersen i høsttiden i året 1901, ved vist ingen, men givet er det, at Ole har været en usædvanlig foregangsmand, som egnen har nydt godt af. Da kvægavlsforeningen for Thisted Amt i 1899 oprettede Fællesledelsen, blev han valgt som deres første konsulent for en fast løn af 200 kroner årligt samt fri rejse. Han sad på posten indtil 1914.

Ole Thøgersen havde selv en elitebesætning på Oddersholm. Allerede i 1860erne havde han nemlig været på besøg hos Harald Brandt, Sdr. Elkjær i Vendsyssel, hvor han havde indkøbt fire sortbrogede malkekøer, så han efterhånden kunne få udskiftet sine korthorns køer og dermed få ydelsen hævet. Naboerne, som selv havde korthorns derhjemme, syntes nok, det var mange penge, Ole havde investeret i de nye dyr, men de kiggede nu alligevel med betagelse på dem, når de i sommertiden stoppede op og så på de græssende sortbrogede.

Ole Thøgersen interesserede sig for husmandsbevægelsen, friskolen, højskolen, religion, litteratur. Ja vi kan med rette betragte ham som en usædvanlig oplyst mand og markant personlighed. Han så med gru på brændevinens ødelæggelser og rejste derfor over hele Jylland som afholdsagitor. Militæret fandt ligeledes i Ole Thøgersen en arg modstander. Da pastor Løgstrup i 1880erne kom til Helligsø med Indre Mission, gerådede han i voldsomme verbale slagsmål med Ole Thøgersen. Gustav Skriver har engang hørt, at Ole Thøgersen skulle have været opstillet som folketingskandidat for det radikale venstre, men han har aldrig fået dette udsagn verificeret.

Uddrag af Ole Thøgersens Slægtssaga

Udvalgt og kommenteret af Villiam Mortensen
I Sydthy Årbog for 1990 lærte vi i teksten ”En vandring gennem Hurup” Ole Thøgersen at kende. Herluf Andersen kaldte ham godt nok Wolle, men det var vel et øgenavn, han huskede

Gården Oddersholt i Helligsø kort efter århundredskiftet. Ole Thøgersen byggede udbusene i 1860'erne og stuehuset i 1890. Foran stalden ses smedjen med den solide skorsten (Ole havde egen esse med blæsebælg). Da der anskaffedes selvbindere i 1905, fik denne sin plads i smedjen. I 1908 overtog Gustav Skriveres far gården. Han solgte straks den gamle 4 vingers mølle med de aftagelige lærredssejl til Kristian Larsen i Ettrup. I stedet blev der på Oddersholms ladetag monteret en ny 5 vingers klapsejler fra møllebygger Søren Møgelvang, Sundby Thy. På billedet ses Ole Thøgersen siddende på slåmaskinen. Ved de forspændte heste ses konen, Ane Thøgersen. Foran smedjen står døtrene Katrine og Johanne (Gustavs mor). Foran laden står et par daglejere.

fra drengedagene.

Jeg kan nu godt forstå, Wolle skældte ud, når en flok forvorne knægte med smedens Herluf i spidsen stædede rundt i Wolles dræmodne rugmark. Men jeg kan sandelig også forstå knægtene. Jeg har selv været med til at lege røvere og soldater i en rugmark, som kunne give junglefornemmelse.

Nu har Herluf med sine 82 år ca. den alder, som Wolle havde, da Herluf med sit rugtrampere bragte sig på krigsfod med ham, og meget vand er løbet gennem Hurup Å siden dengang.

Som aldrende mand havde Wolle den samme interesse for slægts- og egnshistorie, som Herluf nu har. Da Wolle i 1917 var 81 år, udgav han, Ole Thøgersen, et lille skrift med titlen ”Optegnelser over en i Nordvestjylland meget udbredt Bondeslæggt.”

Ole Thøgersen skriver om sig selv: Jeg blev født den 18. marts 1836 i Nørgård i Helligsø. Da mine forældre i forvejen havde mistet to drengebørn, som begge hed Poul, turde de ikke kalde mig Poul. Jeg var nemlig fra fødslen en stor svær tamp, som de helst ville have lagt til.

De talte da om at kalde mig efter min mors far, som hed Ejler, men de syntes ikke om navnet. Så så de i almanakken efter navnet ved 18. marts, og der stod Aleksander. Det var endnu værre end Ejler. Min far kom imidlertid i tanker om, at hans mor havde en bror, der var død som ungkarl. Han hed Ole Thøgersen, og så kaldte de mig efter ham.

Med Oles optegnelser fra 1917 som kilde fortælles i det følgende om farfaderen Poul Lavrsen (Nørgård) samt om dennes sønner og døtre.

Min bedstefar, Poul Lavrsen, blev født i Skjoldborg i 1759. 1. Maj 1783 flyttede han sammen med hustruen, Karen Thøgersdatter, til Elsø på Mors, hvor de boede, indtil de i 1787 købte halve Nørgård i Helligsø for 599 rigsdaler. Af hartkorn var gården på 3 tdr. og $5\frac{3}{4}$ skp. Det var den vestre halve Nørgård, som min bedstefar købte af Jens Jakobsen, der flyttede til Villerslev. Den anden halve Nørgård lå lidt østenfor, og der var kun en smal vej mellem de to gårde. De havde alle steder deres mark-, hede- og englodder side om side og af samme størrelse, så

der er meget, der tyder på, at begge Nørgårde før udskiftningen har været samlet som en gård på omtrent 7 tdr. hartkorn.

Min bedstefar blev efter gården kaldt Poul Nørgård. To gange udvidede han dens jordtilliggender, så den kom op på 6 tdr. og 2 skp. hartkorn, og i 1804 opførte han nyt stuehus ved Nørgård.

Dengang var der lige som nu (1917) gode tider for landbruget i Danmark, idet hele Europa da som nu lå i krig. Den dygtige statsminister Bernstorff formåede at holde Danmark udenfor, som vi også er det nu, og det gjorde, at vi kunne sælge vore heste, kvæg og korn til høje priser.

Jeg antager, at bedstefar har solgt kreaturer og korn og har købt jord for pengene, eller måske har han lånt pengene eller har købt jorden på kredit, så han kunne betale, når han fik pengene ind. Der var jo for 100 år siden, ligesom nu, høje priser på alt, som bønder og herremænd havde at sælge. Men de, der var letsindige nok til ikke at betale deres gæld, mens pengene flød, gik efter statsbankerotten bag fra det hele. De af Statsbanken udstedte sedler kunne nemlig ikke indløses, men blev omskrevet til rigsbankdalere, selv om de var udstedt som kurantdalere. Mellem 1814 og 1820 kunne man få 1 skilling kurant for en hel rigsdalerseddel.

De fortvivlede pengeforhold synes imidlertid ikke at have berørt min bedstefars økonomiske tilværelse, skønt de foregik i hans bedste manddomsår. Det var netop i den tid, da hans børn blev voksne og gifte, og han hjalp dem alle til at bo i gode hjem.

Min bedstefar, Poul Nørgård, var lille, lav af vækst, tør og mager, energisk og arbejdsom, noget dominerende og kunne til tider være noget grov i munden. Når han kom i ordstrid med nogen, bandede han undertiden, hvad man dengang ikke anså for værende uopdraget.

Da han var over 80 år, kunne han gå til fods hen at besøge sin datter i Svegård. En dags tid senere gik han tilbage. Det blev sammenlagt en tur på fire mil. Efter et besøg hos sønnen i Stagstrup havde han gået syv mil, inden han var hjemme igen.

Ved familiehøjtideligheder havde han gerne en lille rus på, og når der så var en eller flere, der ville diskutere med ham, råbte han så højt, så man kunne høre ham over alle andre.

Hjemme drak han vel nok en pægl brændevin eller lidt mere dagligt, men jeg har aldrig set

ham kendeligt beruset. Det var bare normalt for ham at få en lille opstrammer. Han havde en sort trepæglflaske stående på bunden af skænken. Når den var tømt for brændevin, satte han den op på skænkedøren, der altid stod nedslået. Så vidste min mor, at den skulle fyldes igen. Var det ikke besørget, når han kom ind og ville læske sig, gik han ud og mukkede nogle onde ord af sig.

Han skar hakkelse til seks heste med en håndskærekniv, og det fortsatte han med indtil 5-6 dage før sin død. Han gik da ind og gik i seng, idet han sagde til min mor: ”Nu kan jeg ikke mere.” Han døde midt i december 1845 og blev altså 86½ år gammel.

Min bedstemor, Karen Thøgersdatter, ved jeg ikke ret meget om, men hun er vist død, 4-5 år før jeg blev født. Så vidt jeg har forstået, var hun en stor kvinde, opløben og ranglet, fregnet og rødhåret. Da hun var dårligt gående, sad hun for det meste på en stol og var noget urolig, men hun skal forresten i sin ungdom have været en dygtig husmor. Det er nu nok også rigtigt, for hendes tre døtre blev alle dygtige og huslige.

Mine bedsteforældre, Karen Thøgersdatter og Poul Nørgård fik tre sønner og tre døtre.

Den ældste af børnene var en dreng. Han blev født i 1783 og fik navnet Lavrs Poulsen. Han blev først gift med Ane Nikolajsdatter fra Oddesund syd, men skæbnen var ham både omskiftende og ublid. Først boede ægteparret nogle år i Stagstrup, men i 1815 flyttede de til Kammersgård i Ydby, hvor de boede i 14 år.

Lavrs eksperimenterede med landbrugsforsøg, hvilket gik nogenlunde, mens hans første kone levede, men sidenhen tog det hele en gal retning. Forsøgsideerne fik han fra pastor Thaer, som inspireret af tyske forsøg udgav nogle småskrifter om braklægning, kartoffeldyrkning og staldfodring i sommertiden.

Når Lavrs havde læst præstens småskrifter, gav han dem videre til min far, Thøger Kristian Poulsen. Far var imidlertid forsigtig og havde en medfødt tilbøjelighed til at nære mistanke til alt, hvad der var nyt. I alle tilfælde overvejede han altid nøje, om der kunne tjenes noget ved det, inden han tog afgørende skridt ud i det nye.

Lavrs Poulsen var derimod mere fremskridtsmand, og især blev han grebet af ideen om staldfodring. Det så jo ret lovende ud, at man ved staldfodring i sommertiden kunne holde et større antal kreaturer og derved få mere

gødning. Næste år kunne der så avles en del mere og så fremdeles mere og mere år for år.

Lavrs slog virkelig ind på staldfodring. Han købte flere kreaturer og holdt dem på stald hele sommeren, men da efteråret kom, var hele kornafgrøden fortæret, så der var hverken foder eller korn til vinterbrug, og sædekorn til marken var der da slet ikke noget af.

Da er det hans kone, Ane Nikolajsdatter, dør i april 1829, og den 46 årige Lavrs gifter sig allerede den 13. maj samme år med den 20-årige Mette Andersdatter Oddershede fra Simonsgård i Ydby. Hun var ung og rask.

Det var jo noget hen på foråret, og man skulle tænke på at få sæden lagt, men Lavrs havde stadigvæk ikke noget sædekorn. Hans agre var da heller ikke forårsplojede, som andre folks agre var det. Da hans to heste tilmed var et par sølle krikker, som knapt kunne trække ploven, ja så må man sige, at det hele så temmelig sort ud.

Langt om længe lykkedes det dog Lavrs at få sig stablet efter ploven og tro om ikke det resulterede i, at noget af mulden blev vendt, men sædekorn havde han stadigvæk intet af. Han kørte da til Nørgård, som min far nu ejede. Her fik han nogle sække byg, idet det var for sent at så havre. Da han kom hjem med kornet, var det middag. Sækkene lagde han på marken, som han dagen forinden havde pløjet. Efter middagsmaden kunne han så gå ud at så, mens hestene bedede. Hans unge kone, Mette, rådede ham imidlertid til at hvile sig lidt, så han bedre kunne udholde såningen om eftermiddagen.

Da han efter en solid lur kom i marken igen, var det meste af kornet sporløst forsvundet. Mette havde realiseret det enten for penge eller nogle andre ting, hun manglede. Noget af kornet var dog i behold. Det såede Lavrs ud og lod det strække, men avlen blev derefter.

Lavrs og Mette sælger ret hurtigt Kammersgård og køber derefter Nygård i Nørre Nissum, men der går ikke ret lang tid, før de i 1838 sælger den og køber en lille gård i Tåbel i Vestervig sogn.

Det var en lang vej at flytte, og der var hverken dampskib eller jernbanetog. Lavrs Poulsen lejede da fjordskipper Kristian Tinstøber fra Krik til at sejle over Nissum Bredning. Lavrs, Mette og børnene kunne være hos Kristian i den lille dæksbåd, mens kvægbesætning og bohave kobledes sammen på en sammenflikket flåde, der spændtes bagefter båden.

Da slæbebåd og flåde nåede ud midt i Nissum Bredning, begyndte det at storme. Kristian Tinstøber og hans passagerer kom hurtigt i livsfare og for at redde sig i land, slap de kvægbesætningen i vandet. Dyrene skiltes hurtigt fra hinanden. Størstedelen af dem druknede, og de blev fundet strandet rundt om ved Limfjordens bredder.

Lavrs, Mette og børnene nåede efter strabadserne til Tåbel i levende live, men Lavrs var så nedbrudt af overanstrengelse og skuffelse, så han døde nogle få dage senere 55 år gammel.

Enken Mette manglede alle betingelser for at kunne tage sig af børn og gård, og hendes armod var stor. Da gården blev solgt, havde familien intet at leve af, og de ældste af børnene begyndte at betle. Senere blev de fordelt mellem slægtninge og andre, som var villige til at tage sig af dem, hvorved de undgik at komme på fattigvæsenet.

Karen Thøgersdatter og Poul Nørgårds andet barn var en pige, nemlig Maren Poulsdatter, som fødtes i Elsø i 1784. Hun blev gift med Mads Hvid, som i forvejen havde købt Svegård, der tidligere havde været fæstegård under Gadegård i Helligsø.

Mads havde frikøbt Svegård for 1100 rigsdaler, men han skyldte endnu hele købesummen på den, da højkonjunkturerne indtrådte i 1810-12. En dag blev Mads budt 1100 rigsdaler for en treårs hest. Han gik derefter ind til Maren og sagde:

”Hør, ved du hvad Maren, æ troer sgu vi vil ha betalt dem 1100, vi skylder i Gadegård, æ hejst den ku vi slip.” Det, syntes Maren, var en god ide, og sådan blev det.

Mads stolprer af sted til Gadegaard for at betale pengene og renterne, men Ole Gadegaard gjorde indvendinger. Han holdt på, at Mads skulle have opsagt pengene et halvt år forinden. Når han pludselig tillod sig at dukke op med pengene uden varsel, kunne de ikke udlånes til fuld rente. Ole nægtede at modtage pengene, medmindre Mads yderligere ville betale renter for det næste halve år.

Nu var gode råd dyre. Mads ville helst have snakket med Maren, før han tog sin beslutning, men han turde ikke forlange betænkningstid. Han var nemlig bange for, at Ole skulle gå i baglås og totalt nægte at modtage pengene. Derfor traf han en rask beslutning. Han indvilgede i at betale ekstrarenterne.

Det kom han heller ikke til at fortryde, for inden et halvt år var gået, kom statsbankerotten. Pludselig var værdien af de 1100 rigsdaler i sedler ikke en snus mere værd, end sølle 11 rigsdaler i gangbar mønt.

Mads Hvid eller Mads Svegård, som vi også kalder ham, var en lille tyksak, som sludrede op om ingenting og rådførte sig med Maren om alt. Når hun så fik afsagt sin kendelse, var det altid lige hvad han havde tænkt. I øvrigt var han hjertensgod og kunne umuligt nænne at gøre nogen fortræd.

Hans kone, Maren Poulsdatter eller Maren Svegård eller faster Maren, som vi mest kaldte hende, var en stor, slank, blid og beskeden, men meget begavet kvinde. Hun bestræbte sig aldrig på at tage sig ud eller blive taget hensyn til frem for andre. Tværtimod færdedes hun mild og beskeden blandt sine medmennesker, og hun var meget godgørende.

Til jul og andre højtider kom der betlere langvejs fra. De vidste, at de i Svegård blev bænket godt og beværtet vel med Maren Svegårds gode sager. Til trods for ægteparrets godgørelse og tilsyneladende sorgløse levemåde samlede de penge i skæppevis.

Mads Hvids og faster Marens ægteskab var barnløst, men de tog i stedet nogle plejebørn til sig. Da faster Marens søster, Kjesten, Jens Iversens kone, var død fra 10 børn, hvoraf den yngste kun var godt et år gammelt, kom to af disse til Svegård. Den ældste af dem, Jens Mathias, satte de i tømmerlære. Den yngste, Kresten, holdt de på seminarium. Det var ham, der blev skolelærer Svegård, og da han en snes år senere blev ansat i Jonstrup, gav de ham en ko eller to.

En gang fik Mads en ung karl, som han var noget i familie med. Karlen blev gående i Svegård en del år, og nogle år efter faster Marens død blev han ejer af gården.

Der var ikke noget, vi børn var så glade for, som når vi skulle med vore forældre på besøg i Svegård, eller når vi ventede besøg fra Svegård. Vi kørte altid derom, som vi sagde, om eftermiddagen, og vi blev der til næste dags eftermiddag.

Når vi begyndte at belave os på hjemturen, gik faster Maren hen til Mads og sagde: ”Hør, Mads, ka du ikke ro ud på søen og tage lidt fisk, som de ku få med hjem.” Og så kom svaret: ”Jo,

du sejer sgu nøj, Maren.” Derefter trampede han hen til båden, som lå i søkanten, gik om bord og roede ud på søen. Senere kom han tilbage med gedder, aborrer osv., som vi skulle have med hjem.

Når de kom på besøg hos os, havde de altid noget med, som de kunne forære mine forældre. Det kunne være blåbær, tranebær eller lynglimer. Det var altid noget, som havde værdi, og som ikke havde kostet noget. Både når de var ude, og når de var hjemme, var der en tilfredshed og en velvære over dem, som var velgørende for os børn.

Svegård har en afsondret, næsten idyllisk beliggenhed. Dens marker er omgivet af Ørum sø på tre sider og af klitbakkerne på den fjerde side. Oven for gården ligger Lodbjerg kirke i ly af klitbakkerne. Svegård er et sted, som jeg endnu mindes med vemod og længsel, skønt det er noget over 70 år siden, jeg har været der sidst.

Vi skal nu rette blikket mod Karen og Pouls tredje barn, nemlig Kjersten Poulsdatter, som fødtes 25. maj 1788. Hun giftede sig med Jens Iversen, der sandsynligvis stammer fra Randrup. I nogle år boede de i Øster Skårup ved Vestervig, men Jens Iversen havde en uimodståelig trang til handel og prang, så gården blev forsømt.

Familien fik en økonomisk nedtur ud af det og måtte sælge gården, hvorefter de købte den gård i Hvidbjerg, som N. Hoelgård nu (1917) ejer.

Her døde faster Kjersten. Mine forældre har fortalt mig, at hun kun blev 40 år gammel, så jeg kan regne ud, at det må have været i 1828. Af Kjersten og Jenses 11 børn overlevedes de 10 moderen, mens nummer 11 døde samtidig med hende og begravedes i samme kiste som hende.

Efter moderens død blev den store børneflokk spredt for alle vinde. Den syvende i rækken hed Iverikke. Hun kom til at bo hos mine forældre og var der indtil sin konfirmation. Jeg har ingen nøjagtige oplysninger om de mange børns skæbne, men jeg ved, de fleste af dem stiftede hjem på små landejendomme. Fra deres besøg hos mine forældre husker jeg dem alle som nettede og livlige mennesker. Det var karakteristisk for dem, at de fra en ende af havde et vindende væsen og et godt snakketøj, men de var rolige og beskedne.

Det fjerde barn hos familien i Nørgård kom til at hedde Anders Poulsen. Han blev født i 1850. Da han og Magdalene Hansdatter blev gift, overtog de Magdalenes forældres gård i Stagstrup. Gården, som vist nok var på 6 tønder hartkorn, var placeret ved Stagstrup Kirke gårds sydvestlige hjørne. Gårdens jord strakte sig mod vest, tværs over vejen, ned til engen. Længere mod nord var der desuden et stykke hede, som tilhørte gården.

Da gårdens bygninger var meget dårlige, begyndte farbror Anders at gøre foranstaltninger til at opføre nye længer vest for landevejen. Som det var skik dengang, startede han med at bygge en lille teglovn i nærheden af, hvor de nye bygninger skulle opføres.

Når man i datiden lavede sådanne teglovne, var det kun den aktuelle gårds behov, der skulle dækkes. En ovn rummede som regel 5-7 tusinde mursten, og som brændsel benyttedes tørv. Leret blev æltet ved hjælp af heste eller kreaturer, som gik rundt i æltestedet, indtil man skønnede, at leret var æltet tilpas. Derefter blev det strøget i forme og lagt til tørre. Først lå lerstenene på fladen og senere på siden. Man var nødt til at blive ved med at vende dem, indtil de var tørre nok til at blive brændt.

Der er med andre ord gået et stort arbejde forud, inden man kunne begynde at svinge murskeen, men såvel tilvirkning som brænding af mursten samt hjemkørsel af tørv blev foretaget af gårdens eget mandskab, mand, kone, døtre og tjenestefolk.

Anders lod det nye stuehus opføre af nye sten med grundmur og murede gesimser på alle sider.

Alle stuehusets rum var iøvrigt forsynede med stampede lergulve. Udhusene blev opført af materialet fra de gamle udhuse, så der var her kun tale om en genopbygning.

Vor farbror var en ren slider. Når vi kørte til marked i Thisted, kørte vi som regel så tidligt hjemmefra, så vi kunne nå at kigge indenfor i Stagstrup. Når vi kom dertil, kom farbror Anders ofte gående barfodet hjem fra marken. Han havde da været ude for at flytte får og kreaturer. Ja, barfodet var han, enten det regnede eller stormede.

Sin egen påklædning og udseende var han ligeglad med, men han vidste, hvordan en god plag eller et godt ungkreatur skulle se ud, og han fik altid gode priser for sine dyr.

Farbror Anders døde af en brystsvaghed,

inden han var fyldt 60 år, og man må formode, at hans skødesløshed med egen påklædning har været en medvirkende årsag til, at han havde fået sit helbred ødelagt.

Hans kone, Magdalene Hansdatter, var en stor, sværtbygget kvinde. Hun bandede og brugte mund. Det var vel egentlig ikke udtryk for arrigskab eller ondsindethed, men kunne vel betragtes som en slags kådhed. Det kan også være, hun fik en slags tilfredshed i sindet ved at puste en masse bebrejdnende ord ud i hovedet på andre. Hun blev ret gammel og fik aftægt på gården, selv efter at denne var kommet på fremmede hænder. Jeg kan huske, at min far har sagt om Magdalene Hansdatter, at hun som ung var den kønneste pige, der kom på Thisted Marked.

Næstefter i rækkefølgen af børn hos Poul og Karen i Nørgård i Helligsø kom så min far, Thøger Kristian Poulsen, som blev født den 19. februar 1794. Han blev gift den 15. november 1831 med Birgitte Marie Ejlersdatter fra Bakgården i Ydby.

Om ham er der ikke meget at sige, ud over at han i de 30 år han boede i Nørgård i Helligsø fik samlet så meget fra, så han kunne lade min bror og mig få gården i fællesskab. Den var gældfri. Derudover kunne han give vores søster lige så meget, som vi hver for sig havde fået. Vi var kun tre børn, som skulle arve, da mine to ældste brødre, som begge hed Poul, var døde som helt små børn. En af forklaringerne på, at far var så velbeslået, var, at han havde det som et fast princip ikke at give en skilling ud, som kunne have været sparet.

Det sidste skud på stammen hos mine bedsteforældre i Nørgård i Helligsø var Inger Povlsdatter, som blev født den 15. oktober 1796. Hun blev gift med Søren Gravgaard. I begyndelsen drev de gården Gravgaard, men siden flyttede de til Odgaard, som var en god gård med cirka 100 tdr. land jord til.

Det passede Søren Gravgaard godt at agere storbonde. Han kunne godt lide, at andre sled i det, mens han selv så til. Men jeg må indrømme, at han også var god til at handle, så familien kom hurtigt til velstand og anseelse.

Ægteparret fik tre sønner og fem døtre, men da børnene blev voksne, døde moderen, og Søren Gravgaard kom til skade, så han resten af sine

dage måtte gå ved krykker.

De sidste år gik det tilbage for Søren. Døtrene prægede for medgift, når de skulle giftes, og sønnerne syntes ikke at være skabte til at befatte sig med landbrug i det små. De syslede med store planer, som enten mislykkedes eller blev opgivet på halvvejen. Efterhånden forsvandt således både velstand og glans.

Der er nogle ejendommelige tilbøjeligheder i min slægt. De mandlige individer har haft en sjov hang til at eksperimentere, og de har gjort mere eller mindre mislykkede forsøg. De kvindelige derimod, de er blevet praktiske og dygtige husmødre.

Kilde: Sydthy Årbog 1991, side 89-96.